The Byelorussian Times

ЧАС
Двумоўны беларускі
часапіс у З.Ш.А.

No.31, Vol.6, USPS 345-170 May 1981 9-06 Parsons Blvd., Flushing, N.Y. 11357 Price $1.35

U.S. FOREIGN POLICY IS PRO-RUSSIAN

On the surface, the United States policy toward captive nations of Eastern Europe, such as Byelorussia, promotes freedom, independence and self-determination. But these are vague generalities which in reality do not mean very much. U.S. Senators, Congressmen, Governors, Mayors and other public officials are usually much more specific and direct in supporting Byelorussian statehood, but these persons are not responsible for the U.S. foreign policy and have practically no influence on it.

The U.S. State Department, which is primarily responsible for the U.S. foreign policy, as far as we were able to ascertain, has never stated that freedom and independence for Byelorussia is its policy and one of its goals. Instead, it places emphasis on a generally acceptable premise of fighting Comminism.

But the problem with fighting Communism is that this is a short-term goal. What happens after Communism disappears as one day it will? Communism, after all, is only an ideology and Communism as such is not responsible for holding Byelorussia in captivity. Russia and Russian imperialism are responsible for that.

And what does the State Department have to say about Russian imperial ism? Really not very much and, in fact, the State Department likes Russians.

To get an idea of what the true U.S. policy towards Byelorussia is, one has to delve deeper beneath the surface facade and the good-sounding but meaningless rhetoric. The consensus of the various senior representatives of the captive nations in the U.S., most of whom are seasoned diplomats in their own right, many with contacts within and without the StateDepartment and other sources, is that the U.S. favors a big-nation status for Russia (with inflated boundaries) once the Communist regime in Moscow is overthrown. This means that the U.S. will not insist upon freedom for Byelorussia and will not provide aid to those Byelorussians who will be fighting for their freedom.

The ramifications of this American pro-Russian policy are evidenced even today by the State Department's categorical refusal to allow Byelorussian-language broadcasts by the Voice of America and the senseless russification of the Radio Liberty and Voice of America broadcasts to Eastern Europe (meaning excessive Russian-language programing) which is generally interpreted as an American contribution to the russification of the captive nations.

Another aspect of this pro-Russian policy is evident among the employees of Radio Liberty and Voice of America who are subject to censorship. They are all anti-Communists, but due to State Department restrictions none of them dares make strong anti-Russian statements. Such behavior is particularly apparent among the Byelorussian and Ukrainian employees of Radio Liberty.

According to the State Department and other sources the guiding principle behind such a pro-Russian policy is the State Department's desire to have Russians as American friends and not enemies after the demise of Communism. Since Russia is the largest single nationality in Eastern Europe, the State Department is willing to sacrifice Byelorussia, Ukraine and other caprive nations in order to achieve this objective. Even now the State Department is wooing the Russians to such an extent, that today they are able to have the State Department do their bidding with respect to most of the captive nations, particularly Byelorussia, since Byelorussia, just as the Ukraine, according to the Russian big-nation chauvinists is a prime candidate for inclusion in the future "Big-Nation Russia".

BIELARUSIAN COORDINATING COMMITTEE OF CHICAGO MARKS THE

63-rd Anniversary of the BNR

NOTES A STRIKE AND DEMANDS BY BYELORUSSIAN WORKERS FOR INDEPENDENT LABOR UNIONS IN THE RUSSIAN-OCCUPIED BYELORUSSIA

This year the Bielarusian Coordinating Committee of Chicago and its three member organizations headed by William Puntus, President, and Vera Romuk, Secretary, Marked the 63-rd Anniversary of the Proclamation of the Byelorussian National Republic (BNR) on a particularly wide scale.

On March 20, 1981, Governor James R. Thompson of Illinois and Mayor Jane M. Byrne of Chicago issued official proclamations observing 'Bielarusian Independence Day'.

On March 24, 1981, the State Legislature of Illinois passed a resolution (House Resolution 150) which expresses a hope and a prayer "that freedom and justice may again be restored to their (Byelorussian) native land."

At least three Chicago newspapers published articles on the Byelorussian struggle for freedom in their March 25, 26 and April 2 editions.

On March 29, 1981, the Coordinating Committee held a Commemorative Program at the Regency Inn at which a resolution was adopted and sent to the Secretary of State Alexander Haig and the Madrid CSCE Review Conference. Among other items, the resolution drew attention to the largely unknown strike by Byelorussian workers in Miensk in June 1980 at which the workers demanded the formation of independent labor unions in the Russian-occopied Byelorussia.

On March 25, 1981, Rep. Frank Annunzio of Illinois spoke in the U.S. House of Representatives about Byelorussian struggle for independence and the latest social and labor unrest in Byelorussia. Representative Annunzio noted: "Though one hears a lot about labor and social unrest and struggle for human and national rights in Poland, the people of Bielarus are not dormant in this respect either. One hardly hears about their activities because the country is hermetically isolated and the people have been living under more political restrictions and repressions ..."

NRHG(N) Council holds Convention

THE COUNCIL
Opposes repression of Byelorussians in Poland;
Opposes discrimination against Byelorussians by the Voice of America;
Condemns the Russian policy of genocide in Byelorussia and elsewhere.

The Eleventh Annual Convention of the National Republican Heritage Groups (NRHG) Council which was held on June 5–7, 1981, at the ShorehamHotel in Washington, D.C., adopted a number of resolutions of particular interest to the Byelorussian community. The NRHG is a political organization, a division of the National Republican Party which is comprised of many Nationality or Ethnic Republican Clubs and organizations including the Byelorussian-American National Republican Federation.

The Resolutions Committee, headed by Dr. James H. Tashjian (Armenian)

(continued on page 2)

Byelorussian delegation seated at the Convention

Rally held at the United Nations for MICHAL KUKABAKA, a Byelorussian dissident

On June 21, 1981, the Committee for defense of Prisoners of Conscience in Byelorussia held a rally in front of the United Nations in New York to mark the second anniversary of Michal Kukabaka's illegal sentencing by the Russian regime and to demand his release from prison. About 150 persons attended the rally at which signatures were collected petitioning the U.S. government to help secure Kukabaka's release. Speakers included Mrs. Zinaida Grigorenko, wife of General Grigorenko and Kukabaka's personal friend and benefactor.

The 44-year-old Byelorussian dissident worker has renounced his Soviet citizenship and wants to emigrate to the West.

Michal Kukabaka was sentenced on June 21, 1979, in Babruisk in Russian-occupied Byelorussia. Before that, he had been detained for seven years in Soviet psychiatric prisons for such 'crimes' as disseminating the text of the U.N. Universal Declaration of human rights.

According to the prosecutor's summation of 1979, Kukabaka was charged with these offenses: "It has been established by the materials of the trial that Kukabaka, from July 1977 to October 1978, has been orally slandering the Soviet State and its social order. Besides, he wrote and transmitted to the West the articles, 'Stolen Fatherland' and 'Detente and Human Rights are Indivisible.' These articles viciously slander our political order and they have both been used by foreign anti-Soviet propoganda." Furtheremore, according to the prosecutor, Kukabaka is also charged with "handing to Nikitina the so-called 'Open Letter to Health Minister Petrovsky,' alleging the persecution of people in our land for their beliefs and their confinement in psychiatric hospitals."

Michal Kukabaka is still in danger. He is also suffering from poor health and the inhuman conditions of his detention.

Fight for the life of Michal Kukabaka!

Committee for Defense of Prisoners of Conscience in Byelorussia (from press release)

A placard at the rally for Michal Kukabaka

The Byelorussian Times
ЧАС
Двумоўны беларускі часапіс у З.Ш.А.
USPS 345–170
9–06 Parsons Blvd.
Flushing, N.Y. 11357
U.S.A.
A Byelorussian Newspaper
Published bimonthly in January, March, May, July, September and November.
Dr. Roger Horoshko, Publisher
Annual Subscription
$8 in U.S. currency
$10 Canadian, £6 English
Postmaster:
Send address changes to the BYELORUSSIAN TIMES
Box 141, Whitestone, N.Y. 11357
Second Class Postage Paid at Flushing, N.Y. 11355
„ЧАС"
Двумоўная беларуская газэта
Выходзіць 6 разоў на год у студзені, сакавіку, травені, ліпені, верасьні й лістападзе.
Др. Р. Гарошка, Выдавец
Гадавая Падпіска
8 амэрыканскіх даляраў
10 канадыйскіх даляраў
6 ангельскіх фунтаў

УВАГА!
1) Рэдакцыя не прынімае да друку ананімных артыкулаў.
2) Артыкулы прынятыя да друку падлягаюць скарачэньню й карэкце.

NRHG(N) Council holds Convention - adopts resolutions

(continued from page 1)

prepared a lenghty and a scholarly document on a great variety of topics which was adopted by the Convention and represents the resolutions of the Council for which Dr. Tashjian and the Resolutions Committee should be congratulated.

Below the *Byelorussian Times* reprints excerpts from this document (resolutions) which are most relevant to the issues of concern to the Byelorussian community.

63-rd ANNIVERSARY OF INDEPENDENCE...

The present 11-th Convention of this Council notes that the 1981 year represents the sixty-third anniversary of the declarations of independence of the Free Republics of Armrnia, Azerbaijan, Byelorussia/Litva, Cossakia, Georgia, Estonia, Poland, North Caucasus, Latvia, Ukraine, Zhamoyc (Soviet Lithuania), Albania, ... This Council asks that our Administration remind the American people of the de facto and de jure claims of these nations to a return of their independent and sovereign status. It should de stressed that past American efforts to reinstitute human rights behind the Communist curtains, although certainly heartening, have proved to be almost unproductive, since the first postulate towards the establishment of human rights is the establishment of the right of any nation to self-determination and independence...

DETENTE – A MYOPIC POLICY

We hold that the policy of 'detente' with the USSR is perilous to the security of the U.S. and all free peoples, and that that policy places added padlocks on the prison-houses that are the captive states. ...hewing to 'detente' in the face of Soviet actions in Afghanistan and elsewhere is simply myopic. This Council calls for the swift abandonment of the policy of 'detente'.

ON HELSINKI AGREEMENT

In the matter of the forthcoming discussions of the effects of the Helsinki Accords Final Act, we call on the representatives of the U.S. to point out vigorously the numerous violations of human rights in the Soviet empire, and to point out to the Soviet delegation that there can be no amelioration of human rights under tyranny, where the basic rights of all men are restricted and severely curtailed. We pay deep reverence to those courageous members of the various Helsinki monitoring groups within the Soviet sphere, those who are either in prison, exile, or otherwise, and those who are risking their lives daily in the service of freedom, truth and justice. Our American representatives must be instructed to insist that the Soviet allow its Helsinki monitoring groups to function freely, that Helsinki group representatives in prison, exile or psychiatric wards be released and that the captive nations be allowed to hold free elections... and all foreign troops be withdrawn from the territories of all such nations.

ON SUPPRESSION OF BYELORUSSIANS IN POLAND

We urge guarantee of freedom of language, schooling, journalism and other citizens' rights to national minorities in Poland, such as the Byelorussian community there.

ON THE GRAIN EMBARGO A CALL TO REVOKE THE YALTA AGREEMENT

We respectfully object to the lifting of the grain embargo on shipments to the USSR. The evolution of the Soviet system clearly emphasises that its economic cooperation with the free world fosters the growth and aggressiveness of the Soviet. The grain we supply enables the Kremlin to direct more of its labor forces towards its military industries. Helping the Soviet add to its armaments and feed the Red Army never was, nor ever will be, an act of humanitarianism. We urge the reversal of the embargo lifting and call for a final revocation of the Yalta Agreement, under which such grain shipments were first agreed to – that same Yalta Agreement which has thrust the freedom-loving East European nations deeper into Soviet slavery.

ON DISCRIMINATION AGAINST BYELORUSSIANS BY VOICE OF AMERICA

....we urge the Voice of America to initiate long-needed broadcasts in the Byelorussian and Albanian languages. ....For almost thirty years, the Byelorussian community in America has been vainly attempting to bring an end to this discrimination.

CAPTIVE NATIONS WEEK RESOLUTION: Abandon vague generalities and demand freedom for the Captive Nations

We respectfully call upon our President to issue a Presidential Proclamation on the Captive Nations Week in July, as authorized by the Congress of the United States, in that language originally adopted, which called for the return of the status of freedom of all nations today held captive in the Russian-Soviet sphere.

ON CRIMES OF GENOCIDE

This Council calls on the U.S. and the Secretary General of the United Nations to inquire searchingly into crimes committed in the past by the Soviet Union. The crime of genocide is even today being committed under Soviet(Russian) auspices in Afghanistan, Bulgaria, Byelorussia(Litva), Cambodia, Estonia, Ethiopia, Latvia, Ukraine, Vietnam, Zhamoyc, among the Cossacks who are denied the right to return to their homeland, and other areas suffering Soviet/Russian control. We call on the Administration to press ratification of the United Nations International Convention on the Prevention and Punishment of Genocide as a fair start towards the creation of a world understanding which can discourage predatory regimes from tearing asunder their own peoples or those of neighboring states.

What is Latvia?

LATVIAN FOLK ART MUSEUM OF CHICAGO
SUGGESTS THAT LATVIA IS PART OF BYELORUSSIA

The Latvian Folk Art Museum of Chicago recently published the following description of the location of Latvia: "situated in North-eastern Europe, on the Baltic Sea. Its neighbors to the North are Estonia (point A on the map) and Finland (B), to the East – Russia (C), and to the South, Poland (D) and (Soviet) Lithuania (E)." Items in parentheses were added by the editor. We note that the points A-C-D-E perfectly describe the perimeter or the Boundary of Litva/ Byelorussia.

Without using the terms Byelorussia (Bielarus) or its historical name Litva, the Latvian folk Art Museum clearly places Latvia within Byelorussia and by implication describes Latvia as part of Byelorussia or even as Byelorussia itself.

Since the Latvian Folk Art Museum of Chicago is an institution of unquestioned integrity, this revelation by the Museum deserves serious attention by all concerned.

Inquiries should be addressed to: Latvian Folk Art Museum, 4146 N. Elston Ave., Chicago, Ill. 60618.

ДА 80-ці ЛЕЦЬЦЯ ЎЛАДЫКІ МІТРАПАЛІТА АНДРЭЯ

Уладыку нашага Блажэннага Мітрапаліта Андрэя Першагерарха Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы, народжанага 3-га ліпеня 1901 году, Кансысторыя шчыра вітае з Юбілеям 80-ці лецьця. Ён зьяўляецца цэнтрам усяго нашага пастырства й прадстаўніком усяе нашае Царквы. Пад ягоным няўтомным і самаахвярным кіраўніцтвам, нашая Мітраполія значна пашырыла сваю нутраную й вонкавую дзейнасьць.

Мы будзем усьцяж маліць Госпада Бога, каб Ён Дабратлівы ўзмоцніў буховыя й фізычныя сілы нашага Першасьвяціцеля Мітрапаліта Андрэя, якія патрэбны для перадоляньня ўсякіх цяжкасьцей, ды захаваньня нашае Сьвятое БАПЦ ў Праўдзе, дарованай нам Богам.

Многае лета, дарагі наш Уладыка Першагерарх і малітвенік! ІСПОЛА ЭТІ ДЭСПОТА!

Протапр. а. Васіль Кендыш
Сакратар Кансысторыі

Парафіяльнае Сьвята ў Ню Ёрку

У нядзелю 17-га травеня 1981 г. Парафія Сьв. Кірылы Тураўскага ў Брукліне адзначыла сваё Парафіяльнае Сьвята. Сьвятую Літургію адслужылі Ўладыка Мітрапаліт Андрэй, Уладыка Ізяслаў і Настаяцель Парафіі а. Расьціслаў Войтэнка. Падчас сваёй пропаведзі, Ўладыка Мітрапаліт вельмі цікава й дэтальна апісаў жыцьцё й дзейнасьць Сьв. Кірылы Тураўскага й падкрэсьліў ягонае вялікае значаньне для беларускае Царквы. Пасьля Багаслужбы адбыўся абед у парафіяльнай залі.

Зусім неспадзявана, пад час парафіяльнага абеду які адкрыў Ўладыка Мітрапаліт малітваю, адбыўся й другі абед у гэтай самай залі й у гэты самы час. Другі абед быў ладжаны адшчэпнікамі (групай парафіянаў якія адшчапіліся й пакінулі Мітрапаліта) мэтай каторага было сабраць грошы на суд. Гэты абед быў неспадзяваны таму, што адшчэпнікі не прасілі пазволу ані ад Настаяцеля Парафіі ані ад Парафіяльнай Рады, нават не былі на Багаслужбе, а потым раптам зьявіліся на абед.

На гэтым абедзе, ці абедах, група вернікаў і група адшчэпнікаў вельмі выразна падзяліліся за сталамі. Па сярэдзіне залі й за галоўным сталом сядзелі тыя, што сьвяткавалі Парафіяльнае Сьвята, па бакох залі сядзелі адшчэпнікі якія зьбіралі грошы на суд.

Вельмі востра кідалася ў вочы й тое, што ўсё кіраўніцтва БАЗА на чале із Старшынём Галоўнае Управы Спадаром Шукелайцам селі па бакох залі разам з адшчэпнікамі й ахвяравалі грошы на суд супраць прыхільнікаў Мітрапаліта. Тых некулькі каталікоў, што прыйшлі на абед таксама селі з адшчэпнікамі. Трэба тут падкрэсьліць, што „госьці", такія як каталікі або прадстаўнікі грамадзкіх арганізацыяў, робяць вялікую памылку калі яны ўмешваюцца ў справы БАПЦ.

Сярод некаторых парафіянаў БАПЦ паўстала такое пытаньне. У сувязі з тым, што адшчэпнікі ўжо апрацавалі сваю тэзу, згодна каторай яны, на парафіяльным сходзе, бальшынёю галасоў, рашаюць ці прызнаць ці не прызнаць Першагерарха БАПЦ і ў падобны спосаб выбіраюць свайго япіскапа, то тады, тыя каталікі якія падтрымліваюць адшчэпнікаў павінны быць згодны з гэтай тэзай і ў сваёй каталіцкай царкве, гэта значыць, парафіяне каталіцкага прыходу рашаюць ці прызнаць ці непрызнаць свайго каталіцкага першагерарха й самі выбіраюць свайго каталіцкага япіскапа.

У такой атмасфэры дзе сабраліся два „варожыя" бакі ня было нікому ахвоты выступаць з доўгімі прамовамі й прывітаньнямі як гэта бывала раней на парафіяльных абедах – гэтым разам найбольш ішлі прыватныя гутаркі.

На заканчэньне, Ўладыка Мітрапаліт прачытаў малітву і ўсе разышліся.

Captive Nations Week 1981

CAPTIVE NATIONS WEEK COMMITTEE OF NEW YORK
Will sponsor the following events:

SUNDAY, July 12, 1981

11:30 AM – Religious Service at the Statue of Liberty. Remarks by Honored Guests, Nationality Leaders, Cultural program.

SUNDAY, July 19, 1981

9:30 AM – Fifth Avenue Parade to Central Park Band Shell. Assembly at 51 St. and Fifth Avenue. Political, patriotic and cultural program at the Band Shell.

Ад РЭДАКЦЫІ

Пасьля пэўнага зацішша йзноў паяўляюцца водгукі ад некаторых нашых чытачоў, што ня варта пісаць аб рэлігіхных „спрэчках" або „непаразуменьнях" бо гэта выклікае „нясмак".

У адказ гэтым крытыкам, рэдакцыя зазначае, што гэтая справа ёсьць шмат больш сур'ёзная. Гэта ня спрэчкі або непаразуменьні, а адкрыты напад на незалежную беларускую царкву абудвыма еймымі ворагамі, маскоўскім і польскім, і гэта ня ёсьць „нясмак" а проста трагэдыя.

Матэрыялы аб царкоўным закалоце друкуюцца каб людзі маглі разабрацца ў чым справа й чым больш людзі будуць паінфармаваны, тым скарэй гэты закалот закончыцца.

Той іншы, дзіцячы падыход, прамоўчваць і йгнараваць праблему, не давядзе да яе развязаньня а толькі яе прадоўжыць.

Урэшце, той чалавек які саромяецца публічнага раскрыцьця дэталяў закалоту, амаль што заўсёды мае нешта, што ён сам хоча схаваць.

Парафіяльнае Сьвята ў Дораты

14-га чэрвеня гэтага годы адбылося Парафіяльнае Сьвята Прыходу Сьвятой Тройцы ў Дораты, Ню Джэрзі. Ня гледзячы на тое, што дзень быў пахмурны й часткова дажджлівы, вернікі прыехалі пунктуальна на 10-ю гадзіну каб памаліцца Богу, пакланіцца Ерусалімскім Рэліквам і сьвятым МОШЧАМ якія былі пераданыя з Ерусаліму ў нашую Царкву ў Дораты для пакланеньня беларускім вернікам.

Пасьля вячэрні, Настаяцель Прыходу, Мітр. Прат. а. Карп Стар адслужыў малебен з чытаньнем АКАФІСТА ПРАСЬВЯТОЕ Й ЖЫВАТВОРЧАЕ ТРОЙЦЫ.

На канец, пасьля пропаведзі, былі адсьпяваныя шматгодзьдзі Першагерарху БАПЦ Мітрапаліту Андрэю, ягонаму заступніку Япіскапу Ізяславу, усяму нашаму духавенству, прэзыдэнту Амэрыкі, амэрыканскаму войску, усяму амэрыканскаму народу, паняволенаму беларускаму народу, Старшыні Рады БНР Др-у В. Жук-Грышкевічу, і ўсім вернікам.

Пасьля гэтага ўсе былі запрошаны на смачны абед прыгатаваны старшай сястрой Таціянай Марыноўскай.

Парафіяльная Ўправа Прыходу Сьв. Тройцы ў Дораты шчыра дзякуе ўсім прысутным за іхняе ўшанаваньне Парафіяльнага Сьвята.

Староста Парафіі Сьв. Тройцы ў Дораты
Мікалай Марыноўскі

БОЖА ТЫ БАЧЫШ...

Ужо больш году прайшло ад таго часу калі пачаліся апошнія спробы зьнішчэньня БАПЦ. Штопраўда, яны пачаліся значна раней, але прынялі найбольш інтэнсыўны характар тады калі Яго Найпачасьнейшасьць Мітрапаліт Андрэй вырашыў перанесьці ў іншую парафію сьвятара БАПЦ Яноўскага. І вось як кажа народная пагаворка, што пры жаданьні заўсёды можна зрабіць „з іголкі вілы". Дык у тым-жа часе пэўная частка людзей схамятнулася, што Мітрапаліт „робіць бясправе", а да іх далучыліся й далейшыя, так што на абарону „крыўджанага" сталі й тыя якія лічаць сябе веруючымі й патрыётамі, й тыя для якіх справы Царквы былі дагэтуль абыякавымі, простыя людзі якія часамі зусім ня разумеюць куды їх вядуць, і людзі з навуковымі тытуламі, праваслаўныя й нават каталікі. А аб'ядноўвае іх адзіная ідэя, развaліць збудаванае.

Вылілася гэта ў адкрыты бунт, калі ў дню 4-га травеня 1980 году, ў Царкву ў Гайлянд Парк была сілай недапушчаная група поўнапраўных парафіянаў з сьвятаром а. Янам Бруцкім. Вось тады й была справа перададзена ў амэрыканскі суд на якую сёньня так апіраюцца „пакрыўджаныя" з Архіяпіскапам Мікалаям на чале.

Некалькі месяцаў пазьней у Клідлендзе адбылася пад пратэктаратам Высокапачэснага Архіяпіскапа Мікалая, ніякімі канонамі ні статутамі не прадугледжаная „нарада старшыняў і выбраных прадстаўнікоў" (якіх між іншым ніхто ня выбіраў. Прып. мой В.С.). Гэтая нарада запатрабавала ад Правячана Герарха ні больш, ні менш, а толькі скліканьне Сабору Япіскапаў БАПЦ, які апрабаваў-бы перанясеньне ў іншую парафію Яноўскага. А Архіяпіскап Мікалай, па прынцыну ведамаму ўжо праз 40 з лішнім год, прыняў пакрыўджанага Яноўскага й Парафію ў Гайлянд Парк пад сваю апеку.

Людзі добрыя! Ці Вы наагул задумаліся над тым чаго Вы патрабавалі? Ці хоць у аднэй з праваслаўных ці хрысьціянскіх цэркваў практыкуецца зьбіраць Саборы дзеля вырашэньня так „важных" справаў як перанясеньне ў іншую парафію сьвятароў? Нават і ў тым выпадку калі яны, як піша Архіяпіскап Мікалай, былі абясьпечаныя працай на старым месцы. Добра, мы сёньня маем парафіі лік якіх не перавышае й паўтара дзесятка, дык мажліва й маглі-б сабе дазволіць на такі люксус. Але што-б было тады каб лік гэтых парафіяў перавышаў соткі? Тады трэба-б хіба было склікаць вечнатрывалы Сабор Япіскапаў які толькі й займаўся-б справамі пера сяленьняў. Пашто-ж тады падымаць сябе на сьмех перад суседзямі-прыяцелямі й суседзямі-ворагамі?

Ад часу гэтай славутай нарады прайшоў ужо амаль год. У міжчасе, Уладыка Мікалай паставіў сабе мэту ўсялякімі спосабамі дыскрэдытаваць Яго Найпачасьнейшасьць Мітрапаліта Андрэя. Усе ўжо хіба з Вас чыталі яго „адкрыты ліст" у якім дзейнасьць Мітрапаліта прыраўноўваецца да дзейнасьці „Гэстапо" й „КГБ". Мне здаецца, што гэта ня ёсьць той „прастадушнасьцю" аб якой Уладыка Мікалай так шырока расьпісваецца ў сваім апошнім „пасланьні". Далей, ён колькіразова дамагаўся скліканьня паседжаньня Рады БАПЦ й Сабору Япіскапаў, а калі тыя былі скліканыя, адмовіўся прыехаць матывуючы сваю адмову недахопам сродкаў. Калі-ж гэтыя сродкі яму запрапанавала Кансысторыя й паасобныя вернікі, ён гэтыя прапановы папросту зігнараваў, што, між іншым, не пашкодзіла яму ў міжчасе некалькі разоў пабываць у парафіі ў Гайлянд Парк і атрымаць тутака зварот коштаў. Прыяжджаючы сюды ён ня толькі саслужыў з пазбаўленым сану Яноўскім, але й з іншымі нікому бліжэй ня ведамымі „сьвяшчэньнікамі" сьцягнутымі на дапамогу ў Гайлянд Парк тым-жа Яноўскім.

У сваім апошнім пасланьні з 20 травеня 1981 году, Архіяпіскап Мікалай піша, што каб адхіліць загад Мітрапаліта аб перанясеньні Яноўскага ў Кліўлэнд парафіяне ў Г. Парку сабралі 56 подпісаў з агульнага ліку 80 парафіянаў. Але ці Вам Дарагі Ўладыка ведама тое, што на сьпіску фігуравалі й тыя якія ў гэтым часе былі на сталым месцы жыхарства нават паза межамі ЗША, тыя якія ледзь пару тыдняў перад гэтым упісаліся ў парафію дзеля таго толькі каб запэўніць сабе месца на моглках, тыя за якіх нават ня зьменьваючы характар пісьма падпісваў брат, а таксама й тыя якія бываюць на Багаслужбах толькі тады калі ў Царкве сьпяваецца „Хрыстос Уваскрос" дый то ня кожны год.

Далей у сваім пасланьні Вы Ўладыка радзіце Мітрапаліту „стаць вышэй за справы лампадак' і не надужываць свайго аўтарытэту для асабістых выгадаў ці эгаізму". Дзелятаго, што справа лампадкі датычна асабіста мяне, я лічу сваім абавязкам некаторыя рэчы выясьніць, хоць мне й ня зусім ясна аб якія „выгады й эгаізм" ходзіць Шаноўнаму Ўладыку. Дык вось я пастараюся асьветліць справу як яна прадстаўлялася ў рэчаіснасьці. Лампадка была ахвяраваная маей сястрой і мной Укрыжаванаму Хрысту выключна з нашых рэлігійных пачуцьцяў. Купля й завешаньне яе пры Сьв. Кружу-Галгофе было ўзгоднена з тагачасным кіраўніком Парафіі а. Аляксандрам Яноўскім, які ўласнаручна павесіў яе. Пасьля некалькіх дзён зьмяніў сваю думку й павесіў лампадку на ваконным вушаку пры ўваходзе ў Царкву. Калі-ж у канцы яму й гэтага аказалася замала праз некалькі месяцаў ён ізноў зьняў лампадку й палажыў пад стол дзе перахоўваліся прылады для чышчэньня Царквы. Ня могучы далей зносіць зьнявагі над нашымі рэлігійнымі пачуцьцямі, мы забралі яе й перадалі ў Сабор Сьв. Кірылы Тураўска ў Брукліне, дзе яна й знаходзіцца пры Сьв. Крыжы.

Свой пастулак Яноўскі тлумачыў тым, што нібы лампадка псуе мастацкі выгляд Крыжа, а нават меўся па гэтаму пытаньню зьбіраць мастакоў. Калі Вы Дарагі Ўладыка Мікалай бачыце ў гэтым неякую асабістую выгаду, ці эгаізм Мітрапаліта, то толькі хіба ў тым, што ён не пагаджаўся з тымі хто ў Царкве хацеў бачыць месца для перахоўваньня мастацкіх твораў а ня Месца Малітвы.

Далей мне хочацца спытаць Вас Дарагі Ўладыка ці Вы таксама чулі аб тым, што ў 1974 годзе Яноўскі быў выкінуў з Царквы Беларускі й Амэрыканскі Сьцягі й як Вы заглядаецеся на гэтую справу? Трэба сказаць, што ў тым часе супраць

(Працяг на 5-й бачынцы)

Колькі Адшчэпнікам Каштуе „Пераход да Мікалая"

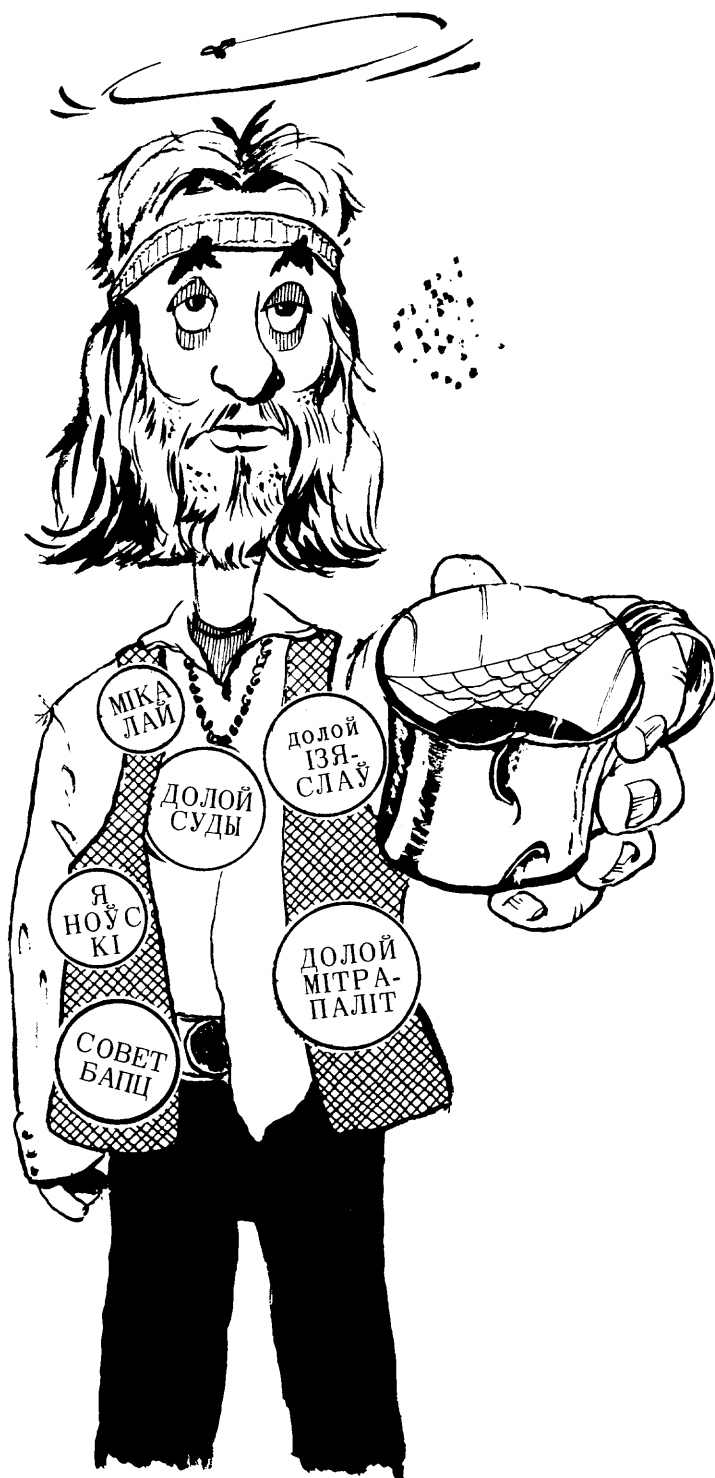
У сувязі з тым, што ў БАПЦ ўжо больш як год цягнецца суд у Ню Джэрзі й прыблізна поў году ў Брукліне, зразумела, многія людзі пытаюцца колькі гэтыя суды будуць каштаваць.

На гэтае пытаньне адказаць цяжка хоць і прыблізна, бо яшчэ няведама як доўга гэтыя суды будуць цягнуцца й колькі працы будуць вымагаць ад адвакатаў. У аснаўным, адвакаты бяруць ад 100 да 200 даляраў на гадзіну за ўсякую іхную працу ўключаючы дасьледчую, падгатаваўчую й выступ у судзе. Гэта выходзіць прыблізна тысячу даляраў за адзін дзень.

У Брукліне, група якая адшчапілася ад Мітрапаліта (адшчэпнікі) цьвердзяць, што, нібы-то йм ужо каштуе 5 тысяч даляраў і то толькі за пачатковую перад-судовую працэдуру за першага поў году.

Будзе карысна ўзяць прыклад із судоў у Сэрбскай Царкве якія цягнуліся 20 гадоў у некалькіх штатах і якія да пэўнай меры былі падобныя да беларускіх. Сэрбскі Сабор Япіскапаў выключыў аднаго з іхных япіскапаў каторы потым цьвердзіў, што ён быў выключаны неправідлова й супраць правілаў Сэрбскае Царквы. Справа дайшла да Галоўнага Суду ЗША які ўрэшце, ў 1976 годзе, вырашыў, што цывільны суд ня можа разглядаць працэдуры ці правідловасьці выключэньня япіскапа Саборам Япіскапаў і павінен прызнаць такую пастанову Сабору Япіскапаў як аканчальную. У такі спосаб суд пацьвердзіў выключэньне гэтага япіскапа.

Калі ў БАПЦ суды пойдуць хоць прыблізна так як гэта было ў Сэрбскай Царкве, гэта значыць, будуць цягнуцца гадамі, будуць перадсудовыя працэдуры, суды й апеляцыі й калі суды размножацца па другіх парафіях БАПЦ ў ЗША і ў Канадзе, то тады ўмеркаваная цана, ці кошт судоў быў-бы ад 500 тысяч да аднаго мілёну даляраў ня бяручы пад увагу інфляцыю.

БРУКЛІНСКІ АДШЧЭПНІК: „Дайце грошы на суд!"

Выпісвайце й Пашырайце Ангельска-Беларускую Газэту „Беларускі ЧАС"

GREETINGS TO BISHOP IZIASLAV

FROM THE CONSISTORY

23rd of February, 1981

Right Reverend and Dear Sir,

In the name of the Consistory of the Byelorussian Autocephalic Orthodox Church and personally I extend to you my sincere greetings on the occasion of your consecration as Bishop.

You accepted this great duty which in our time is considered as burdensome and responsible service, requiring a great effort and responsibility.

Regardless of the difficulties and experiences of your priestly service from the beginning, you unswervingly decided to put on your shoulders still a greater burden of service for the Byelorussian Autocephalic Orthodox Church and the Byelorussian People.

Since it is the Holy Spirit who alone installs Bishops then He will always support you in difficult moments.

We sincerely wish you spiritual strength and endurance in this trying archpastoral position and declare our full support.

In our prayers we will ask our Lord Jesus Christ that He, the All-mighty, strenghten you spiritually and physically in this charitable and hard work.

Asking your Archpastoral prayers,

humble
Miter Protopriest Vasil Kendysh
Secretary of the Consistory

FROM THE BAOC IN GREAT BRITAIN

14th of March, 1981

Right Reverend Sir,

A few days ago I received an announcement from the Secretary of the Consistory, Miter Protopriest V. Kendysh, that the Byelorussian Autocephalic Orthodox Church has a new Bishop and that you, Rt. Rev. Sir are the Bishop.

It gives me great joy on this occasion to greet you, Right Reverend Sir, with the Bishop's title and wish you from the bottom of my heart: good health, spiritual joy and plentiful results in Archpastoral work in God's vineyard in the Holy Byelorussian Autocephalic Orthodox Church.

Asking for your holy prayers and blessings of your Reverence and remain Your true servant and Son in Christ's love,

Miter Protopriest Jan Ababurko

FROM THE PARISH OF MARTYRS OF VILNA MELBOURNE, AUSTRALIA

20th of March, 1981

Right Reverend Iziaslav,

In the name of parishioners, the Parish Council and the Parish Head, we greet you, Your Eminence, Iziaslav with the acceptance of Archpastoral rank and wish you all the best: good health, unwaveringness, endurance and excellence in Archpastoral service for the Glory of God, expansion – development of the Holy Byelorussian Autocephalic Orthodox Church, for the benefit and honor to our God-fearing Byelorussian People and the good to the people of good will.

May God help you.

May All-Mighty Lord and our God Jesus Christ prolong your life for many more years.

President of Parish Council — A. Scherba, Secretary of Parish Council

Protopresbyter Alexander
Head of Parish

FROM PROTOPRIEST JAN PIEKARSKI ENGLAND

31st of March, 1981

Your Grace,

I, Protopriest Jan Piekarski, Head of the Parishes of the Byelorussian Autocephalic Orthodox Church in Cambridge, in Birmingham-Woolverhampton and in London, Southern England, sincerely greet the newly consecrated Bishop Iziaslav Brucky, wishing you thoughtful and plentiful achievements in Christ's vineyard. May God help you!

At the same time, I express my full support to you Bishop Iziaslav and the Primate of the Byelorussian Autocephalic Orthodox Church in Diaspora, Metropolitan Andrew, in your future work for the BAOC and condemn as unlawful the activities of Archbishop Mikalay.

With respect and the love in
Jesus Christ our Savior,

Fr. Protopriest Jan Piekarski

FROM REV. EUGENE SITNIK RECTOR OF THE PARISH OF ST. APOSTLES PETER AND PAUL IN ADELAIDE AND FROM THE BYELORUSSIAN ASSOCIATION IN SOUTH AUSTRALIA

20th of April, 1981

To the Rt. Rev. Bishop Iziaslav

I, the undesigned, Eugene Sitnik, rector of thr Parish of the Byelorussian Autocephalic Orthodox Church in Adelaide, South Australia with this sincerely greet the newly consecrated Bishop Iziaslav Brucky and wish Him fruitful work in Christ's vineyard.

Reverend Eugene Sitnik
Rector

FROM ST. CYRIL'S OF TUROV CATHEDRAL BROOKLYN, NEW YORK

12th of May, 1981

Your Grace,

In the name of the Parish Council and parishioners I, Russel Wojtenko, Rector of the Parish of St. Cyril's of Turov of the Byelorussian Autocephalic Orthodox Church in America, Inc., sincerely greet you as the newly consecrated Bishop of our Church and wish you many achievements in Christ's vineyard.

May God help you!

At the same time I express my full support to you, Bishop Iziaslav, and the Primate of the Byelorussian Autocephalic Orthodox Church in Diaspora, Metropolitan Andrew, in your future work for the Byelorussian Autocephalic Orthodox Church and disapprove of the unlawful activities of Archbishop Mikalay.

With respect and love in
Jesus Christ our Savior

Fr. Russel Wojtenko

MINUTES OF SESSION OF

COUNCIL OF BISHOPS

OF BYELORUSSIAN AUTOCEPHALIC ORTHODOX CHURCH

MAY 16, 1981

St. Cyril's of Turov Cathedral, Brooklyn, New York

EXCERPTS

PRESENT

Metropolitan Andrew, Primate of the Byelorussian Autocephalic Orthodox Church (BAOC) and Governing Bishop of the American Diocese;

Rt. Rev. Bishop Iziaslav, Vicar Bishop to Metropolitan Andrew and Deputy of the Primate of the BAOC;

Rev. Russell Wojtenko, rector of St. Cyril's of Turov and acting as secretary of Session of Bishops – non-voting;

PRESENT AS OBSERVERS

non-voting

Valentine N. Horoshko, Esq., counsel to the Consistory;

Peter Mankouski.

NOT PRESENT

Rev. Vasil Kendysh, Secretary of the Consistory, advised the Council by telephone that he could not be present due to ill health;

Archbishop Mikalay of Toronto. Metropolitan Andrew informed the Council that he had sent a notice of the session dated April 30, 1981 to Archbishop Mikalay by registered mail on May 1, 1981 and that Archbishop Mikalay received notice of the Session. Furtheremore, Rev. Vasil Kendysh telephoned the Council at St. Cyril's on this day (May 16, 1981) and informed Metropolitan Andrew that he spoke to Archbishop Mikalay by telephone, that Archbishop Mikalay admitted receipt of notice of this session and advised Rev. Vasil Kendysh that he would not attend this session of Council of Bishops.

EXCERPTS PERTAINING TO ARCHBISHOP MIKALAY

... the Council of Bishops upon due consideration found:

(1) that Archbishop Mikalay has wilfully refused to appear before the Council of Bishops to answer the indictment heretofore presented against him; and

(2) that Archbishop Mikalay has continually and without repentance breached and continues to transgress Apostolic Canons Nos. 32, 34, 35, Canon 2 of the Second Ecumenical Council, and sections 12 and 13 of the Constitution (Statute) of the BAOC;

Whereupon, pursuant to the authority vested in it by the Apostolic Canons, Rules of the Holy Fathers of the Church, and the Constitution of the BAOC, the Council of Bishops:

(a) Deprives said Archbishop Mikalay of all his diocesan posts, including that of Governing Bishop of the European Diocese, which heretofore consisted of Canada, Great Britain and Europe, pursuant to section 58(c) of the Constitution;

(b) Interdicts the said Archbishop Mikalay from the holy liturgy, religious services and all holy rites of the Church, such as marriages, baptisms and burials; and

(c) Suspends said Archbishop Mikalay as bishop in the BAOC.

Furtheremore, despite said Archbishop Mikalay's continued failure to appear before the Council of Bishops to present his defense, if any, the Council requests the Secretary of the Consistory to inform said Archbishop Mikalay that he shall have thirty days from the date of notice thereof within which to present his appeal to this body if he should desire the Council to reconsider its decision.

ALEXANDER JANOWSKI DEFROCKED

The Council then decided to defrock Alexander Janowski as priest and instructed the Secretary of the Consistory to advise all appropriate and interested parties of said defrocking.

Божа Ты Бачыш

(працяг з 4-й бачынкі)

падобных вычынаў былі й тыя хто сёньня так горача падтрымоўвуе яго. – Няма тут Сьцягоў, ня будзе й нас!" – амаль са сьлязамі на вачох казала тады адна з найбольш гарачых сёньняшніх ягоных абаронніц. А што вы сказалі на гэтае? Ці па вашаму й гэта „асабістыя выгады й эгаізм".

Далей з Вашага пасланьня Дарагі Ўладыка відаць, што адзіным збаўленьням ад усіх бедаў было-б спыненьне судовай справы. Дык у якій-жа тады спосаб Вы мяркуеце палагодзіць справу тых, каго супроць усіх Божых і людзкіх правоў прысьпешнікі Яноўскага выкінулі за царкоўную агарожу! А некаторыя з іх Дарагі Ўладыка працавалі для дабра БАПЦ калі аб Вас яшчэ наагул ніхто й ня чуў.

Што-ж датыча „пакрыўджанага Яноўскага", то для большай арыентацыі чытачоў дазволю сабе зацытаваць даслоўны зьмест ягонага ліста да Ўладыкі Мітрапаліта:

„Гайленд Пр. 15.6.81. Мітрапаліту Андрэю Крыту ў Клійлендзе Огаё. У адказ на пастанову так зв. „Сабору" з дня 16 травеня 1981 г. адносна маей асобы інфармую, што з днём 1-га верасьня 1980 г. я быў Вамі выкрэсьлены з рэгістрацыйнага сьпіску сьвятароў БАПЦ. З таго часу я стаю на іншым юрыдычна-кананічным грунце й таму ўважаю, што вышэй названая пастанова не датычыць мяне. Яна ня мае ні лёгічнага ні кананічнага абасноваваньня й сьведчыць толькі аб Вашай духоўнай бязграматнасьці й дылетанстве ад чаго й церпіць толькі ўся БАПЦ. (–) а. А. Яноўскі". Копія Кансысторыі БАПЦ.

Вось тут Яноўскі паўтарыў на пісьме тое, што ён цьвердзіў праз апошнія восем год. Далейшыя камэнтары здаецца не патрэбныя.

Беларусы! Вернікі БАПЦ! Ці Вы ужо страцілі сваю Нацыянальную й Праваслаўную годнасьць і надалей будзеце падтрымоўваць таго хто ў так агідны спосаб зьневажае Вашага Першагерарха? Ці Вы ня бачыце, што ворагі БАПЦ праз яго й падобных яму амаль ужо развалілі Яе? Прасьніцеся з гэтага кашмарнага сну й не бярыце ўдзелу ў гэтай нягоднай справе!

Браты Каталікі! Палажыце руку на сэрца й спытайцеся свайго сумленьня чаму Вы памагаеце развальваць тое, што з такімі высілкамі будавалася праз доўгія гады.

– Васіль Стома

СЬВЕТ ВЕЧНАЙ ПРЫГОЖАСЬЦІ

МАСТАЦКАЯ ПРОЗА ЎЛАДЗІМЕРА ГЛЫБІННАГА

Праф. К. Тарасевіч

Паведамляючы пра выхад кнігі мастацкай прозы беларускага пісьменьніка ў Амэрыцы, Уладзімера Глыбіннага, часапіс *Божым Шляхам* пісаў, што ў апавяданьнях і аповесьцях зборніка *На Берагох Пад Сонцам* чытач усялякага ўзросту знойдзе ў ім цікавы матар'ял для чытаньня. Дзеці будуць захапляцца незвычайнымі прыгодамі жартаўніка Лявона Баровіча. Моладзь будзе са стрыманым дыханьнем чытаць пра рамантыку каханьня Ліны Бэры, маладой амэрыканкі. Аматар прыроды пройдзе з гэроем па берагох пад сонцам і сустрэнецца з цудамі навакольнай прыроды. Выхадзец з Беларусі знойдзе там выяўленьне сваёй настальгіі ў вобразах пераўвасобленай творчай выдумкай прыроды роднага краю. У гэтай творчасьці трагічныя сытуацыі гарманічна пераплятаюцца з рамантыкай ўандраваньняў. Розныя бакі разнастайнага жыцьця ў зборніку *На Берагох Пад Сонцам* знайшлі сваё адлюстраваньне скрозь прызму душы. Яны сагрэтыя гарачым сэрцам гэрояў з іх запалам, думкамі, марамі, асобнымі ўяўленьнямі.[1]

Сапраўды, Уладзімера Глыбіннага пайбольш і цікавіць тэма ўзаемаадносін сучаснага чалавека і прыроды. У век тэхнікі і спадарожнікаў наглядаецца аддаленасьць чалавека ад прыроды. Чалавек у натоўпе губляе пачуцьцё прыгожасьці прыроды, створанай для шчасьця і радасьці людзей. У апавяданьнях Уладзімера Глыбіннага ўвага чытача як бы зноў вяртаецца да непасрэднага адчуваньня ўсіх тых цудаў, хвалюючых таямніц, якія адно зялёны сьвет прыроды і здатны даць чалавеку. Назіральнасьць за зьявамі прыроды, назапашаная гадамі яднаньня з ёю, перайначваецца творчай выдумкай і збагачваецца новымі сытуацыямі і калізіямі, што на мяжы з выдуманымі, а разам з тым, такімі адчувальнымі, што яны ствараюць рэальны сьвет гэрояў. Усе яны шукаюць вечную прыгожасьць у чараўнічай прыродзе, як і ў шчырых чалавечых адносінах, знаходзяць пацьвярджэньне ў гармоніі Божага сьвету вакол нас. Таму сама прырода ў творах Уладзімера Глыбіннага заўсёды малюецца скрозь прызму сьветлай душы гэрояў-рамантыкаў. Апошнія заўсёды адштурхоўваюцца ад цёмнай сутнасьці чалавека, адхіляюць чалавечую зайздрасьць, прагнасьць, абыякавасьць да іншага, здольнасьць да ашуканства і іншыя якасьці, што зацямняюць душы многіх людзей. Гэроі Уладзімера Глыбіннага выходзяць у сьвет высакародных пачуцьцяў і думак, у сьвет яднаньня з таямніцамі вечнай красы і вялікадушнасьці. Высокая духовая культура дапамагае ім шукаць і знаходзіць праўду і адрозьніваць сапраўднага чалавека ад мешчаніна, які далей свайго вуска-эгаістычнага інтарэса нічога ня ведае і ня бачыць. Духовыя запатрабаваньні гэроя-рамантыка робяць яго ўспрымлівым да паэтычнага багацьця вакольнага сьвету. Асабіста-інтымныя адносіны да прыроды робяць апавяданьні Уладзімера Глыбіннага глыбока-лірычнымі. Гэта вызначае творчасьць Глыбіннага, як жанр *лірычнай прозы*, як найбольш адэкватнай выяўленьню душы сучасьніка. У гэтых адносінах гэтая творчасьць робіцца *споведзяй*, што асабліва ўплывае на розум і пачуцьці чытача, спрые, побач з эстэтычным выхаваньнем і асалодай, фармаваньню высокародных рысаў чалавечага характару.[2]

Гэтыя асаблівасьці творчасьці Уладзімера Глыбіннага былі адзначаныя і літаратурнай крытыкай. А. Грыцук, параўноўваючы апавяданьні Глыбіннага з „Записками Охотника" І. Тургенева, асобна адзначыў лябараторную дакладнасьць, з якою беларускі аўтар малюе ўсе адцені прыгожасьці прыроды, прасеянай праз прызму пачуцьцяў нагляднікааўтара. Крытык вылучыў насычаную глыбокім і праўдзівым пачуцьцём, блізкую сэрцу эмігранта аповесьць *Да Родных Берагоў*, поўную мастацкіх паказаў перажываньняў.[3]

Амэрыканскі крытык на балонках унівэрсытэцкага выданьня таксама блізка падыйшоў да разуменьня сутнасьці творчасьці Уладзімера Глыбіннага і ўлавіў галоўнае і істотнае ў ім: **"The stories offer a wide range of subjects, from stories about life in America to stories about tragic events in Europe during and after World War II. Some stories are infused with a deep longing for the forsaken motherland, they recreate moods and feelings typical of European emigrés who have found a new home for themselves in the land of Washington. These stories portray some of the difficulties and jous of emigrés embarking upon a new way of life, and how they deeply appreciate American freedom.**

A love of nature, a feeling of communion with the entire world, is harmoniously combined with an acceptance of the newst trends and ideas in the present development of Science and technology. And yet the heroes of Vladimir Hlybinny collection remain in spirit romantics still dreaming about a perfect man and society."[4]

Міжнародным прызнаньнем Уладзімера Глыбіннага, як пісьменьніка, было ўлучэньне ягонага імя ў Амэрыканскія і Эўрапэйскія энцыклапэдыі, у тым ліку ў CONTEMPORARY AUTHORS, Volume 41–44 and INTERNATIONAL AUTHORS AND WRITERS WHO'S WHO, 1976.[5] На балонках *Беларускай Думкі* №7 за 1965 год беларускі крытык Я. Ляшчына ў артыкуле пра зборнік *На Берагох Пад Сонцам*[6] дае пранікальную крытычную ацэну Глыбіннаму — мастаку слова. Будучы сам мастаком паэтычнага слова, паэтам, Я. Ляшчына вучыў мастацкае наватарства Уладзімера Глыбіннага. „Пісьменьніку Глыбіннаму, — пісаў крытык у згаданым артыкуле, — удалося знайсьці тое, што шукаў. Вечная краса ў крыку Гэнрыка Шлегеля: „Што ты робіш, чалавек, апомніся, пабойся Бога", у суме Агаты, у дабраце беларусаў, што ўратавалі Шлегеля ад сьмерці (*Сьмерць Гэнрыка Шлегеля*). Вечная краса ў крыку сома: „Хіба табе ня сорамна было гэтак хціва падыйсьці да мяне, калі я, як наівіная дзіця прыроды, цешыўся сонечнымі дарамі прыроды, а ты перапыніў маю ўцеху, і гэтак брутальна ўвагнаў мяне ў голаў гэты нясьцерпна-балючы камень? Ганьба і праклаьцце вашай чалавечай хціваьсці і падступству. Згінь" (*Сом*). Вечная краса ў крыку дзяцей дзікаабраза над сваёй матуляй, задушанай коламі аўтамашыны (*Там, дзе цьвіце бружмель*), у крыку-пратэсьце Бутрымовіча, у сьмеласьці паэта Мацея Грушынскага (аповесьць *Да родных берагоў*), у крыку-пратэсьце Пётры Іванавіча (*Цудатворчы знак*)." [7]

Такім чынам, філязофская думка пра пошукі вечнай красы ў прыродзе і ўзаемнаадносінай чалавека і Божаму твору ёсьць галоўны сьцержань усяе творчасьці Уладзімера Глыбіннага. На ўлоньні лясоў і палёў, на берагох пад сонцам пісьменьнік шукае і знаходзіць выхад з сучаснага прыгнобленьня цывілізацыяй. Дэдэктыўныя апавяданьні *Дваццаць чатыры гадзіны Боба Браўнэла* і *Зялёны атрамант* крытык разглядае, як адцяненьне гэроя іншых апавяданьняў. Дэдэктыўныя гэроі дапамагаюць глыбей зразумець і ацаніць гэрояў іншага складу: эстэтаў, аматараў прыроды, рамантыкаў, людзей высокароднай душы, лятуцельнікаў. Апошнія запаўняюць бальшыню апавяданьняў. Гэтым людзям не сядзіцца каля тэлевізараў, іх цягне да сябе акіян, лес, берагі азёраў і рэкаў. Адно там яны знаходзяць спакой і задаваленьне духовых запрабаваньняў. Іх не спакушае перспэктыва „оўветраймаў", яны чужыя пагоні за даларам. Такім зьяўляецца першнаперш суцэльны гэрой некалькіх навэляў, аб'яднаных у аповесьць *Прыгоды Лявона Баровіча*. Гэты гэрой пісьменьніка асабліва ўдаўся ўва ўсёй самабытнасьці і індывідуальных асаблівасьцях. Ягонае захапленьне паляўнічтвам і рыбнай лоўляй тлумачыцца не псыхалёгіяй забойцы жывёлаў, а жаданьнем выйсьці ў сьвет незачэпленай прыроды і там адпачыць ад нягодаў і разьвеяцца ад гарадзкога жыцьця. Крытык мае рацыю, мяркуючы, што сумніўнаці Баровіч стрэліў бы ў аленя, калі б сустрэў чацьвераногага, як ён пашкадаваў пракалоць віламі сома, які спакойна спаў на мелкай вадзе, ці кінуўся ратаваць казулю, якая з перапуду кінулася з абрыву ў ваду і пачала тануць. Баровіч умее жартаваць з дзецьмі і яны яго любяць (адно з лепшых апавяданьняў *Лявонавы жарты*). Ён жа здольны і загарэцца каханьнем да чыстай і прыгожай дзяўчыны Ліны Бэрн (*Каханьне Ліны Бэрн*), але ў часе спыняецца ў імя маральнага закону.

Адзначаючы мастацкія вартасьці прозы Уладзімера Глыбіннага, крытык піша, што „у апісаньні прыроды ён можа, як кажуць, размахнуцца сьмела, на ўсю сілу... Перш за ўсё хочацца адцеміць вельмі ўдалыя замалёўкі паляваньня „бэсаў" ды палаьненьне малявак (*Калі вазёры сьвецяцца ружовым водблёскам*, бачыны 105–106). Ёсьць сьвежыя параўнаньні: „Тлустыя чарнявыя сьпіны вусачоў, быццам галавешкі на напаленым пячным сподзе..."; „Усё дно, здавалася, пераліваецца бясконцымі бліскавіцамі"; „Звонкую, як рэха" і інш. Ёсьць удалыя сьвежыя матафары: „Раніца пачала рашуча наступаць што раз ярчэйшаю белатою і выбіваць цемру з кожнай шчыліны"; „Ён (акіян) часта падыходзіў да дарогі й звабна ўзіраўся ў яе задуменымі вачыма сваіх сініх затокаў..."

Крытык адзначыў эпіка-лірычны характар прозы Глыбіннага. У ёй недахоп драматызма, за выключэньнем поўных дынамікі дэтэктыўных апавяданьняў, папаўняецца *экспрэсыўнасьцю* стыля („Пеністы шквалы дзень і ноч грукоча аб берагавы грэбень..."), *гібкасьцю* („Тысячы жгутоў, абвітых у сваю чаргу рознымі калючымі паўзунамі, нібыта вяроўкамі, паскручвалі ўсю прастору паміж дрэвамі...", *напеўнасьцю радка:* „А тут табе воля і шчасьце пад гэтым цёплым сонцам, дзе вока міжвольна люляюць мяккія зялёныя паплавы, дываны белых рамонкаў, велічныя зялёныя горы, а вуха цешыць гоман бароў, песьня бягучае вады ручаінаў, вясёла-ажыўлены шчэбет птушак, буркаваньне дзікіх галубоў, разнастайная музыка безьлічы стракатых мятлікаў і конікаў, плёскат срыбнае рыбкі пад навіслаю над вадою вярбою, чырканьне ластаўчынага крыла па люстранай, празрыстай, як дзявочая сьляза, горнай рачулцы".

Беларускаму крытыку прышліся да смаку матывы суму па радзіме, болі ад сьведамасьці, што лёс пазбавіў дарогаў да роднага дому. „Душа твая вечна неспакойная й шукае звароту на тыя-ж бацькоўскія сьцежкі, яна сумуе на чужыне па родных загонах, марнее і смыліць думкамі аб тым, штл лёс пазбавіў нас дарогі да роднае хаты. І як-бы добра табе ня было тут, адно гняце сьведамасьць, што ты тут толькі ў гасьцёх, хай сабе і гасьцінных і ветлівых, але ўсё-ж у чужой хаце. І колькі-б ты прывыкаў да новае айчыны, а ў снох цябе будзе неадступна перасьледаваць абраз роднае хаты, дзе ты ўпяршыню ў жыцьці пазнаў смак іржанога хлеба на кляновым лісьці ды нагбом першы раз напіўся цёплага сырадою".

Асабліва хвалюючую красу крытык знайшоў у лірычных словах — абяцаньні пры першым подыху свабоды: „Вы не падвялі мяне, родныя берагі. Таму я зноў веру ў вас, у вашу здольнасьць прыўзьняць з паняверкі роднага сына. Дзякуй вам за гэта вялікае для чалавека шчасьце пазнаньня праўды. Таму я пэўны, наша спатканьне адбудзецца хутка, і яно будзе яшчэ больш радасным і абнадзейваючым. Дабранач, да сустрэчы, сястрыца-рака і вы, родныя прасторы. Дабранач, горад пакутаў і нябачаных радасьцяў. Я яшчэ прыду да вас. Прыду. Чакайце." [8]

Аднак, нягледзячы на здольнасьць крытыка вылучыць і належна ацаніць эстэтычныя вартасьці прозы Уладзімера Глыбіннага, ён ўсё-ж такі лічыў патрэбным кінуць дакор пісьменьніку, што ён нібыта не дае досыць увагі тэмам змаганьня і пратэсту. Ён заклікае аўтара зборніка *На берагох пад сонцам* менш аддавацца вечным тэмам прыроды і ўзыйсьці на галоўную магістраль вялікай літаратуры — больш цікавіцца тэмамі волі і пратэсту".[9] Пры гэтым крытык сам сабе пярэчыць. Калі ён у пачатку артыкула называе Глыбіннага ўзвышэнцам (паводля назова Беларускага літаратурнага аб'еднаньня „Ўзвышша"), то тым самым, па сутнасьці, ужо вызначалась і ўстанаўлівалася аддаленасьць гэтага пісьменьніка ад злабадзённых бягучых утылітарных задачаў дня ці бягучай палітыкі. „Узвышша" высоўвала ў якасьці сваёй мэты стварэньне менавіта вялікай літаратуры, якую пабачаць вякі і народы. У асобе сваіх лепшых прадстаўнікоў, крытыка Адама Бабарэкі, паэтаў

(працяг на 8-й бачыне)

Даклад Новага Эмігранта з Беларусі ў З.Б.К.

(пачатак у 29-м нумары)

Бачылі мы гэтых начальнікаў толькі ў прэзыдыях па тэлевізыі, ды на трыбунах, калі праходзілі з дэманстрацыяй. Праўда, некаторых з іх кранаюць сучасныя праблемы. Напрыклад, у старшыні Вярхоўнага Суда БССР Аляксея Бондара эмігравау у Злучаныя Штаты зяць, разьвёўшыся з яго дачкай. А ўнучка Бондара хацела ехаць з бацькам, ледзьве ўстрымалі дзяўчынку.

Цяпер некалькі слоў аб нацыянальным пытаньні. Вядома, што СССР складаецца з 15 саюзных рэспублік. У гэтых рэспубліках фармальна існуюць урады, парлямэнты й г.д. Але сувэрэнітэт рэспублік гэта фікцыя. Усім кіруе Масква. Возьмем, напрыклад, прамысловасьць. Уся прамысловасьць у Савецкім Саюзе вялікадзяржаўніцкая. Ёсьць прамысловыя міністэрствы саюзныя (фэдэральныя) і рэспубліканскія. Дык вось: усе вялікія заводы падпарадкоўваюцца маскоўскім міністэрствам і па кожнай справе кіраўнікі прадпрыемстваў езьдзяць у Маскву. Такім чынам, урад Беларусі ня кіруе бальшынёю прамысловых прадпрыемстваў, у яго толькі невялікія заводы, так званая мясцовая прамысловасьць.

Вайсковыя часьці разьмешчаныя на тэрыторыі рэспублікі не падлягаюць ураду рэспублікі. Існуе сыстэма ваенных акругаў, незалежная ад адміністрацыйнага падзелу СССР. Вы мусіць ведаеце, што ў СССР абавязковая воінская павіннасьць. Калі вашаму сыну спаўняецца 18 гадоў, яго прызываюць у армію, дзе ён павінен адслужыць 2–3 гады. У Афганістане цяпер гінуць не „камуністычныя ахвотнікі", а чыесь сыны, насільна туды пасланыя. Ваенную службу салдаты праходзяць амаль заўсёды не ў сваёй рэспубліцы, а ў другой, каб ня было пад бокам сваіх нацыянальных вайсковых аддзелаў.

Між іншым, прызываюць салдат ня толькі ў армію, а таксама і ў канвойныя войскі Міністэрства Ўнутраных Спраў (МВА). Мне давялося неяк пабываць (толькі некалькі гадзін) у турме пад Менскам. У турмах ня сядзяць, а працуюць – там цэлы завод пры турме. Нас запрасілі на кансультацыю па некаторых тэхнічных пытаньнях. Дык калі мы заходзілі туды, я бачыў, што амаль усе салдаты ахраньнікі каўказцы (грузіны, армяне, горцы).

Вы, бязумоўна, ведаеце многа аб сыстэме адукацыі, аб культурным жыцьці ўБеларусі. Я трохі дапаўню. Возьмем школу. Да вайны ў Барысаве, напрыклад, была толькі адна расейская школа, рэшта былі беларускія. Пасьля вайны – наадварот. Адна ці дзьве школы беларускія, рэшта расейскія. У расейскіх школах беларуская мова вывучаецца як прадмет, гэта значыць ёй прысьвечваецца толькі некалькі гадзін у тыдзень. Але адносіны да яе горшыя чым да замежных – ангельскай ці нямецкай мовы, якія таксама вывучаюцца. Справа ў тым, што ў школах вельмі многа дзяцей, бацькі якіх прыехалі з другіх рэспублік. Гэта ваенныя, ці былыя ваенныя, і спэцыялісты прысланыя з Расеі. Дык гэтыя вучні ня вучаць беларускай мовы калі іх бацькі не жадаюць гэтага. А калі палова клясы ня вучыць беларускай мовы, дык і другая палова ня лічыць патрэбным вучыцца яе й звальняецца. А ад замежнай мовы нікога не звальняюць.

У Беларускім Палітэхнічным Інстытуце беларускай мовы няма. Выкладовая мова толькі расейская. Калі я вучыўся ў Менску, я ўсе гады жыў у інтэрнаце. Студэнты гаварылі паміж сабой пабеларуску, але ні чыстай мовай, а з русыцызмамі. Цікава, што лепш ведалі беларускую мову выхадцы з Заходняй Беларусі. Наагул лічылася, што гэтак званая інтэлігэнцыя гаворыць на расейскай мове. А беларуская – для простага народу, для сялян. Хоць на будынках бальшасьці ўстаноў ды крамаў надпісы на абедзьвюх мовах, унутры ўсё вядзецца толькі на расейскай, у тым ліку афіцыйная перапіска й дакумэнтацыя.

Праўда, многа выдаецца літаратуры на беларускай мове і мастацкай і спэцыяльнай. Абавязкава перакладзіцца на беларускую мову і ўся прапагандыстская пісаніна – ўсе даклады й выступленьні „Таварыша Леаніда Ільіча Брэжнева" і яго сяброў, пераводы твораў Леніна й „клясыкаў марксізму ленінізму". Усе кнігарні на палову забіты гэтай макулатурай, якую ніхто ня чытае.

Беларускі тэатр імя Я. Купалы ў Менску больш папулярны, на мой погляд, чым менскі расейскі тэатр імя М. Горкага. Там лепшыя артысты, лепшыя пастаноўкі. У мой час мы захапляліся такімі артыстамі, як Г. Глебаў, Б. Платонаў, Л. Ржэцкая, Л. Рахленка, У. Дзядзюшка й інш. Ставіліся творы К. Крапівы (Пяюць жаваранкі), А. Макаёнка (Выбачайце калі ласка; Лявоніха на арбіце), І. Мележа (Людзі на балоце). Таксама клясычныя творы ў перакладзе на беларускую мову – *Рамэо і Джульета* У. Шэкспіра, *Дзень цудоўных падманаў* Р. Шэрыдана, *Жывы труп* Л. Талстога й г.д.

Значна паднялі аўтарытэт беларускай песьні некаторыя эстрадныя ансамблі, перш наперш, сусьветна вядомыя „Песьняры". На іх канцэрты амаль немагчыма дастаць білеты ў Менску.

Але й тут ўсё йдзе пад надзорам і кіраўніцтвам партыі і ўраду. Галоўны напрамак усёй ідэалягічнай прапаганды – гэта камунізм і сувязь з Расеяй. У гімне БССР гаворыцца – „Мы, беларусы, з братняю Русьсю разам шукалі ў шчасьці дарог, у бітвах за волю, у бітвах за долю мы здабылі з ёю сьцяг перамог..."

Тое самае робіцца ў другіх рэспубліках. Напрыклад у рэспубліках Сярэдняй Азіі ўвялі кірылічны альфабэт замест існаваўшага калісьці арабскага, а потым лацінскага. Лацінка цяпер ужываецца толькі ў прыбалтыйскіх рэспубліках.

Вы мусіць ведаеце, што пасьля вайны ў СССР каля дзесяці народаў было перaселена са сваіх родных мейсц у Сібір і Казахстан. Бальшыні з іх потым дазволілі вярнуцца. Але да гэтага часу жывуць там куды іх выслалі Немцы (была рэспубліка Немцаў Паволжа) і Крымскія Татары.

Я не кажу ўжо пра антысэмітызм які зрабіўся фактычна афіцыяльнай палітыкай Масквы. Ёсьць установы дзе жыдоў ня прыймаюць на работу. (У Ўсходняй Беларусі й у Савецкіх пашпартах ужываецца расейскі тэрмін „яўрэй" – мы ўжываем міжнародны тэрмін „жыд". – *Рэдакцыя*). У Савецкім Саюзе няма школ, няма тэатраў, няма культурных установ, няма нават лемантара на жыдоўскай мове. У сувязі з гэтым нельга ня ўспомніць, што ў Устаўнай Грамаце 1918 году, абвесьціўшай стварэньне Беларускай Народнай Рэспублікі пацьвярджалася, што „ў рубяжах БНР усе народы маюць права на нацыянальна-пэрсанальную аўтаномію, абвяшчаецца роўнае права ўсіх моваў Беларусі" (Другая Ўстаўная Грамата п.6). А ў складзе першага Ўраду БНР – Народнага Сакратарыяту, між, іншым, быў калега Старшыні Ўраду й Народны Сакратар жыдоўскіх справаў – Гуман.

Вобраз жыцьця ў Беларусі й другіх рэспубліках Савецкага Саюзу будзе ня поўным, калі не напомніць аб матэрыяльных недахопах. Сярэдні заробак працоўных у СССР ледзь больш за 160 рублёў у месяц (235 амэр. дал.). Але нават калі ты маеш грошы цяжка што-небудзь купіць. Трэба стаяць у чэргах за мясам, каўбасой, маслам ды іншымі прадуктамі. Ды добра яшчэ, калі прывязуць, а то й дарма прастаіш 2–3 гадзіны. Тое самае з большменш добрым адзеньнем, абуткам, мэблямі й г.д. У нас замест дзеяслова „купіць" існаваў дзеяслоў „дастаць". Калі ёсьць знаёмы прадавец у краме, ён табе што трэба аставіць (ды й ты яму мусіш падзякаваць – ці бутэлькай, ці рублём). У той самы час ёсьць закрытыя крамы для партыйных і савецкіх чыноўнікаў высокага рангу.

У апошнім часе паявіліся спэцыяльныя крамы для вэтэранаў другой сусьветнай вайны – інвалідаў. Існуюць нормы – колькі масла, каўбасы й г.д. можа купіць інвалід у месяц. У мяне ёсьць сябра, ён прыйшоў з вайны 35 гадоў назад бяз рукі. Калі мы выяжджалі з Саюза мы рабілі на разьвітаньне вечарыну. Дык ён аддаў частку сваёй нормы для закускі. Гарэлка яшчэ была калі мы ад'яжджалі. Тыя, што прыехалі пазьней, кажуць, што з гарэлкай пачаліся перабоі.

Цяжка, жывучы толькі на чэсным заробку купіць самаход. Раней лягкавых машын у БССР было зусім мала. Апошнія гады пад кіраўніцтвам італьянскай фірмы „Фіат" і па іх дакумэнтацыі быў пабудаваны аўтазавод у Расеі. Выпуск машын рэзка ўзрос. Гэта марка „Жыгулі", якая ў экспортным выкананьні завецца „Лада". У Савецкім Саюзе яна каштуе каля 7 тысяч рублёў, а ў Канадзе здаецца каля 4 тысяч дал.

Праблемай застаецца атрымаць ад дзяржавы кватэру. Трэба чакаць многа гадоў. Трэба адзначыць, што плата за кватэру адносна невялікая. Я плаціў за кватэру з дзьвюма спальнямі каля 30 рублёў у месяц. Уласныя дамы ёсьць у аснаўным у вёсках. У гарадах калі ёсьць у каго ўласны дом – гэта засталося ад бацькоў як спадчына. Наагул, па закону дазваляецца мець прыватныя дамы плошчай ня больш 60 квадратных мэтраў.

Наагул людзі заўсёды заняты – то шукаць што зьесьці, ці што адзець ці абуць. А вечарам па радыё ці тэлевізіі слухаюць ці глядзяць чарговую перадачу „аб дасягненьнях і посьпехах Савецкага Саюзу і аб шчаслівым жыцьці савецкіх людзей".

Узьнікае пытаньне – чаму гэта ўсё магчыма, чаму людзі церпяць, чаму не паўстаюць? Папершае, гэта існаваньне вялізарнага апарату прымусу – армія, міліцыя, МВД, КГБ (Камітэт Дзяржаўнай Бясьпекі). Па тым, ёсьць частка людзей, якім, на мой погляд, гэта ўлада падабаецца. Гэта партыйныя чыноўнікі, седзячы ў цэнтральных, абласных, гарадзкіх і раённых камітэтах партыі. Далей служачыя высокага рангу ў савецкіх установах. Можна назваць некаторыя катэгорыі вучоных – сяброў Акадэміі Навук, высокапастаўленых афіцэраў і гэнэралаў, асабліва з каральных арганізацыяў (КГБ і др.). Значная бальшыня ўсіх гэтых людзей (да самага верху) нічога з сябе не прадстаўляе. Пры другой сыстэме яны ня толькі не займалі-б такія высокія становішчы, а наагул пытаньне ці маглі-б знайсьці сабе работу.

Трэба прызнаць, што значная частка насельніцтва пасыўная. Многія проста баяцца й таму маўчаць. Кажуць, лепш жыць цяжка але дома чымся ў лягеры. Адным словам, у бальшасьці мы ўсе былі як той Туляга. Ёсьць такі пэрсанаж здаецца ў К. Крапівы, у пьесе „Хто сьмяецца апошнім". („Мы ўсе Тулягі, і бацька мой быў Тулягам, ія Туляга").

Зразумела, ёсьць і змагары. Першы з іх гэта бязумоўна акадэмік Андрэй Сахараў. Ён меў усё, належаў да той эліты якой жывецца добра й пры гэтай уладзе. Ёсьць і другія – і тыя, што сядзяць, і тыя якіх выкінулі з краіны, ці абмянялі на савецкіх шпіёнаў і камуністычных лідараў – савецкіх марыянетак. Вы ведаеце іх прозьвішчы. Ёсьць і такія, можа меньшага калібру, ад якіх мы атрымоўвалі й перадавалі другім забароненыя кніжкі. Тыя, што друкуюць артыкулы для „Саміздату", хто дапамагае сем'ям палітычных вязьняў і адкрытыя праціўнікі ўлады. Ёсьць змагары й на Беларусі. Напрыклад, Міхал Кукабака. Ён адсядзеў 6 гадоў у турме псіхіатрычцы за тое, што адмовіўся ўдзельнічаць у савецкіх выбарах, знаёміў сваіх сяброў з Усеагульнай Дэклярацыяй Правоў Чалавека. У мінулым годзе яго зноў пасадзілі за напісаныя ім артыкулы. Міхал адмовіўся ад савецкага грамадзянства й хацеў выехаць у вольны сьвет. Але цяпер ён у турме ў Наваполацку. На мой погляд беларускай грамадзкасьці на Захадзе трэба больш, як гэта сказаць, шумець пра сваіх палітычных вязьняў. Увесь сьвет ведае пра Ўладзімера Букоўскага, Анатоля Шаранскага, ці былога савецкага генерала Пятра Грыгарэнка. Але пра Міхалу Кукабаку ня толькі ў сьвеце, а нават і ў вашым асяродзьдзі ня ўсе чулі.

Як паказаў прыклад Польшчы, калі ўзяцца ўсім разам – можна дабіцца немагчымага, на першы погляд, для таталітарнай дзяржавы – і права на забастоўку, і вольныя прафсаюзы й г.д.

Калі вы яшчэ ня дужа стаміліся – некалькі слоў аб эміграцыі, як мы выбраліся з Савецкага Саюзу.

Колькі гадоў таму эміграцыя значнай колькасьці людзей з СССР была немагчымай. Нават каб папасьці ў турыстычны выезд. Трэба было запоўніць спэцыяльную анкету й чакаць некалькі месяцаў, пакуль КГБ не праверыць усю тваю радаслоўную. Аднак, за апошнія гады СССР пад ціскам сусьветнай грамадзкасьці быў вымушаны пайсьці на некаторае паслабленьне ў гэтым пытаньні. Ён падпісаў Гэльсінскае пагадненьне, пачаў дазваляць некаторым групам насельніцтва пакідаць Савецкі Саюз.

Калі паявілася такая магчымасьць мы сур'ёзна задумаліся. З аднаго боку, ужо настолькі абрыдла гэтае

(працяг на 8-й бачынцы)

Справаздача Выдавецкага Камітэту Беларускіх Падручнікаў*

Фонд Беларускіх Падручнікаў быў заснаваны Старшынём Рады БНР Др. Вінцэнтам Жук-Грышкевічам пры Беларускіх Інстытутах Навукі й Мастацтва ў Канадзе й ЗША 10-га лютага 1973 г.

Вясной 1973 г. актуальнай сталася справа выданьня англамоўнага падручніка „Беларуская Мова" пад аўтарствам сп-ні Валентыны Пашкевіч і рэдакцыяй праф. Антона Адамовіча. Справай гэтай заняўся створаны, з ініцыятывы Др. Вінцэнта Жук-Грышкевіча, пры Каардынацыйным Камітэце Беларусаў Канады *Выдавецкі Камітэт* у складзе: старшыні ККБК Др. Барыса Рагулі, сп-ні Валентыны Пашкевіч, як аўтаркі падручніка, Др. Раісы Жук-Грышкевіч, як сябры Дзяржаўнай Канадзкай Кансультатыўнай Рады для Спраў Шматкультуралізму, Др. Вінцэнта Жук-Грышкевіча, як дарадчыка ў справах Беларускай мовы, сп-ні Івонкі Сурвілы, як дарадчыка ў справах мастацкага афармленьня, і сп. Паўлюка Пашкавіча, як карэктара ангельскай мовы.

Выход Кнігі „Беларуская Мова"

1-я кніга *„Фундамэнтал Белерусіен" – „Беларуская Мова"* выйшла з друку ў сьнежні 1974 г.

Другая кніка „Беларускай Мовы" выйшла з друку ў сакавіку 1978 г.

Каля паўсотні камплетаў падручніка прадана розным бібліятэкам сьвету, асабліва ў Канадзе й ЗША. Падручнік таксама разыходзіцца па краінах Эўропы (Англіі, Нямеччыны, Бэльгіі, Галяндыі, Швэцыі, Аўстрыі, Швайцарыі, Італіі), Аўстраліі й Паўдзённай Амэрыкі.

Фінансавая Справаздача

ПРЫБЫТКІ

Дзяржаўная субсыдыя канадзкага ўраду – $15 000.00; Субсыдыя Рады БНР – $1 000.00; Фундацыя Крэчэўскага – $200.00; 3 Фонду Бел. Падруч. пры БІНіМ у Канадзе – $431.08; 3 Фонду Бел. Падруч. пры БІНіМ у Ню Ёрку – $3 385.83; 3 прадажы падручніка й грамадзкіх ахвяр – $5 691.38; Працэнты ў банку ў Бэры – $1 944.55; Працэнты ў банку у Лёндане, Онт. – $368.08; Прыватная пазыка – $500.00. Разам – $28 520.92.

ВЫДАТКІ

Друк 1-й і 2-й кнігі падручніка – $27 121.84; Друк інфармацыйных лістовак – $134.83; Перасылка кніг (пошта) – $532.83; Зварот пазыкі – $500.00. Разам – $28 289.50.

На банкавым конце 8-га сакавіка 1981 г. засталося – $231.42.

* * *

Цяпер на чарзе стаіць выданьне ангельска-беларускага слоўніка, які апрацоўвае аўтарка англамоўнага падручніка „Беларуская Мова" сп-ня Валентына Пашкевіч.

Бэры, Канада, 9 сакавіка 1981

Др. Барыс Рагуля
Старшыня Выдавецкага Камітэту

Др. Раіса Жук-Грышкевіч
Сакратар-Скарбнік
Выдавецкага Камітэту

----

*) Справаздача падаецца ў скарачэньні. Поўны тэкст ужо быў апублікаваны.

Даклад Новага Эміграанта

(працяг з 7-й бачынкі)

жыцьцё, гэтая брахня і дэмагогія ўладаў, адсутнасьць правоў і свабодаў. І надзеі на тое, што калінебудзь што-небудзь зьменіцца ня было ніякай.

З другога боку – цяжка пакінуць радзіму, родных і блізкіх людзей, сяброў. Ды, па праўдзе кажучы, быў страх перад новым жыцьцём – мовы добра ня ведаем, як там будзе ў незнаёмай краіне?

І яшчэ адно – многія, падаўшы заявы на выезд атрымоўвалі адмоўныя адказы ад улады. І тады ты быў амаль што зьнішчаны: работы ня маеш, ці маеш з малым заробкам. Правоў наагул ніякіх і г.д.

Адным словам мы вырашылі паспрабаваць і ў чэрвені 1978 году падалі заяву на дазвол выехаць з СССР. Але гэта быў толькі пачатак нашага шляху да волі. Здарылася тое, чаго мы баяліся. Мы атрымалі адмоўны адказ. Выехаць мы змаглі толькі праз паўтара года, ў сьнежані 1979 г. За гэты час мы яшчэ лепш пазналі, што такое савецкая ўлада. Мяне адразу панізілі ў службе й у заробку, замест 300 рублёў стаў атрымоўваць 150 рублёў. Дачку выгналі з работы(яна была настаўніцай). І ня было куды дзецца. На ўсе скаргі атрымоўвалі адказы, што ўсё ў парадку. Цікава, што адносіны да тых, хто рашыўся на ад'езд дваякія. Афіцыйна начальнікі называлі мяне здраднікам, перабежчыкам і г.д. Неафіцыйна многія супрацоўнікі выказвалі падтрымку й хвалілі мяне за гэты ўчынак.

Але як там ня было, мы цяпер у Канадзе. Канадзкі ўрад дае дапамогу нашай сям'і, дае нам магчымасьць падвучыцца ангельскай мовы. Мы з жонкай ходзім у George Brown College і старанна вучымся. Маем надзею ў канцы навукі знайсьці работу. Адным словам мы апынуліся ў новым свабодным жыцьці.

Яшчэ раз выражаю ўдзячнасьць кіраўніцтву Згуртаваньня Беларусаў Канады і ўсім прысутным за магчымасьць сустрэчы з вамі. Ужо тут у Канадзе мне давялося пазнаёміцца з некаторай часткай вашае творчае дзейнасьці. Перш за ўсё гэта, на мой погляд, фундамэнтальная праца Валянціны Пашкевіч „Беларуская мова", мусіць першы такі твор наагул на Захадзе. У запісах Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва адзначаны ваш удзел у сьвяткаваньні 450-х угодкаў беларускага друку, уклад у скарыніяду й г.д.

Бязумоўна важна ўсё, што вы робіце ў імя беларускага народу й яго будучыні. Жадаю вам далейшых посьпехаў у вашай шляхотнай працы.

Дзякую за ўвагу.

– Д. Барысаўскі

СЬВЕТ ВЕЧНАЙ ПРЫГОЖАСЬЦІ

(працяг з 6-й бачынкі)

Уладзімера Дубоўкі і Язэпа Пушчы, празаікаў Кузьмы Чорнага і Лукаша Калюгі, „Узвышша" мела гэту мэту перад сабою і паводле сваіх сілаў і магчымасьцяў ажыцьцяўляла наставу на сапраўды мастацкую літаратуру і вялікую літаратуру, што ня мае нічога супольнага з бягучай палітыкай і абы-якой утылітарнай пісанінай.

Як пісьменьнік, Уладзімір Глыбінны гадаваўся на літаратуры канца 20-х гадоў, творанай прадстаўнікамі маладой беларускай літаратуры, на літаратурных узорах і эстэтычных прынцыпах, што находзілі сваё выяўленьне на балонках часапіса „Узвышша" ў гадох 1927–1929. Нездарма рэцэнзіі з дадатнай ацэнай часапіса „Ўзвышша" ўлетку 1829 г., якія У. Глыбінны друкаваў на бплонках газэты „Савецкая Беларусь", былі спатканыя ў штыкі прадстаўніком БЕЛАПП'а, І. Барашкаю, абвінавацыўшага маладога літаратара ў дробна-буржуазным ухіле.[10] Але высокім заахвочваньнем прагучала ўхваленьне тых рэцэнзіяў крытыкам Адамам Бабарэкай, які спасылаўся на іх у сваім дакладзе на гадавым з'ездзе „Ўзвышша" ў травені 1929 г. ў Доме пісьменьнікаў у Менску з прычыны трохгодздзя з дня стварэньня гэтага літаратурнага аб'еднаньня. Дарма, што Уладзімер Глыбінны па маладосьці ў тыя часы фармальна і не належаў да „Ўзвышша", а ўваходзіў у „Маладняк", аднак эстэтычныя прынцыпы ўзвышэнцкіх дзеячоў цалкам падзяляліся гэтым літаратурам і знаходзілі ў ягонай душы ўхваленьне. Думкі пра вялікую мастацкую літаратуру, пачутые тады з вуснаў сваіх узвышэнцкіх дзеячоў, сустрэчы з паэтамі і пісьменьнікамі, творцамі новай беларускай культуры, сталі вызначальнымі ў пісьменьніцкім лёсе Ўладзімера Глыбіннага. Невыпадкова ў 1930 годзе, калі зьявілась магчымасьць набыць камплект часапіса „Ўзвышша" за ўсе гады, а вартаўнік складу дазволіў браць колькі хоча, Глыбінны напоўніў тымі нумарамі гэтага часапісу аграмадны мех і да вайны, ня гледзячы на перасылед трыццатых гадоў, беражліва бярог іх на кватэры сваіх старых бацькоў у Менску. Вялікай стратай у жыцьці лічыць іх зьнішчэньне ў агні ваенных пажараў. Балазе, у Славянскім аддзеле Нк-Ёрскай Публічнай Бібліятэкі маюць усе нумары гэтага часапісу. Пасьля прыезду ў ЗША ў 1951 годзе прыхільнік „Узвышша" мог зноў прылучыцца да той нявычэрпнай крыніцы паэтычнага натхненьня. Гэтак, запалыя ў маладосьці на жыватворную глебу зерні даюць свой плод і праз многія гады пасьля бязьлікіх здарэньняў жыцьця і лёсу. Галоўнае з эстэтычных поглядаў раньняй маладосьці робіцца, такім чынам, мастацкім КРЭДА творчае чыннасьці прырыяду росквіту.

Прыхільнікам прыкладной літаратуры, што патрабуюць адно тэмаў змаганьня і волі, Уладзімір Глыбінны сваёй творчасьцяй рашуча адказвае: ня меньш патрэбныя і тэмы агульна-чалавечыя, тэматыка гарманічнага зьліцьця чалавека з Божым цудам вакол нас – чар красы прыроды, цяжкасьці пошукаў чалавечага шчасьця і дасягненьня гармоніі і еднасьці з навакольным сьветам. Усё, што было стагодзьдзямі ў асяродку ўвагі мастакоў слова і фарбы, ўсё свомае людзям, не павінна быць чыжым і новаму пісьменьніку. Больш таго, тэмы змаганьня ў палітычным аспэкце носяць часам характар і зьяўляюцца актуальнымі гэтак доўга, як цягнецца самае палітычнае змаганьне. Не адмаўляючы ягонай важнасьці і аддаўшы ёй больш увагі, чымся хто іншы, у кнізе ЖЫВЕ БЕЛАРУСЬ! яшчэ ў вайсковы час і ў многіх працах пасьляваеннага пэрыяду, прысьвечаных галоўным чынам беларускай культуры, мастацтву і тэатру, Уладзімер Глыбінны імкнецца глядзець далей вузканацыяналыных мэтаў, у пэрспэктыву будучага агульна-чалавечага аб'еднаньня. Паводле сваіх сілаў і магчымасьцяў Уладзімер Глыбінны імкнецца рабіць беларускую долю ўкладу ў скарбніцу сусьветнай культуры і сусьветнай мастацкай літаратуры. Гэта робіцца дзеля зьдзейсьненьня запавета знанага беларускага паэта Максіма Багдановіча аб неабхлднасьці прылучэньня да сусьветных агульначалавечых каштоўнасьцяў шляхам стварэньня сваіх асобных каштоўнасьцяў. Гэткай мэце адпавядаюць і многія творы Уладзімера Глыбіннага.

(Заканчэньне ў наступным нумары)

----

[1]). „Да ведама ўсіх беларусаў, аматараў прыгожага слова". *Божым Шляхам*, лістапад-сьнежань 1964, №87, бал.20, Лёндан.

[2]). „У пошуках сьвету вечнае красы". Інтэрвью з прафэсарам і пісьменьнікам Уладзімерам Глыбінным у сувязі з 35-годзьдзем літаратурнай дзейнасьці й выхадам кнігі мастацкае прозы „На берагох пад сонцам". *Бацькаўшчына*, верасень 1964, №11–12, бал.4–5, Мюнхэн, Нямеччына.

[3]). А. Грыцук. „Зь літаратурнае нівы. Уладзімер Глыбінны: *На Берагох Пад Сонцам.* Газэта беларусаў Паўночнай Амэрыкі, *Беларус*, студзень 1965, №94, Ню Ёрк, бач.4.

[4]). "Byelorussian Stories by Rensselear Professor". RENSSELEAR REVIEW OF GRADUATE STUDIES No.38, December 1964, Troy, N.Y., page 4.

[5]). CONTEMPORARY AUTHORS, a Bio-Bibliographical Guide to Current Authors And Their Works, Volume 41–44, page 559. Gale Research Company, The Book Tower, Detroit, Michigan 48226.

INTERNATIONAL AUTHORS AND WHO'S WHO, 1976, Seventh Edition, Melrose Press, Cambridge, England, page 535.

[6]). Я. Ляшчынка. *На Берагох Пад Сонцам* Ул. Глыбіннага. *Беларуская Думка* №7, 1965, бал.22–24, Саўт Рывэр, Нью-Джэрзі.

[7]). Там-жа, бал.22.

[8]). Там-жа, бал.24.

[9]). Там-жа.

[10]). „У пошуках сьвету вечнае красы". *Бацькаўшчына*, верасень 1964, №11–12, бал.5, Мюнхэн, Нямеччына.

(заканчэньне ў наступным нумары)